

MUS 144 Piyano

J.Haydn (1732-1809)

Sonate mi minör (Hob.XVI/34)

Çalışma incelemesi

Avusturyalı besteci Haydn, 104 senfoni, 83 kvartet, 52 sonat, 24 opera vs. yapıtları vardır. Uzun bir ömür yaşamış olan Haydn Mozart'ın, Beethoven'in, genç Schubert'in yaşadığı dönemde bu kadar çok eser yaratmaktadır. Haydn klasik müziğin biçimlerinden senfoni ve kvartetlerin "babası" sayılmakta. Müziğinde halk ezgilerini kullanmaktadır. Onun müziği mutluluk, coşku, denge, pozitif enerji vermektedir. Bu özellikler onun müziğinin klasik (örnek anlamında) olduğunu sayılmasını ve hayatı hep Viyana kenarında geçtiği için de Viyana klasiği olarak tanınmaktadır. Bestecinin klavir eserlerinden önemli yeri solo sonatları tutmaktadır. Bazı arşivlere göre sonatların sayısı 54 de varmaktadır. Araştırmalar sonucu sonatların sayısı 62'ye varmıştır. Yaratıcılığı galant stilinın geleneklerine dayanır. Eserleri Hobboken kataloğuna göre düzenlenmiş ve numaralanmıştır, (Hob ve ya H) olarak işaretlenmektedir. Aynı zamanda 2 tane urtext'de bulunmaktadır.

2 Urtext versiyonlardan: Cr. Landon (Wiener Urtext: kronolojik düzenle) ve Henre Verlag dikkat çekmektedir.

Söz konusu mi minör sonat bestecinin yaratıcılığının erken dönemine aittir. 1781 - 1782 yılları arasında bestelenmiştir. Numara olarak 53, Hobboken katalogunda ise XVI/34 olarak geçer.

Birinci bölüm sonat formunda-*Presto*, ikinci ağır tempoda – *Adagio*, bitişinde *atacca subito* ile biter ve anlamı gereği hemen üçüncü hızlı bölüm devam eder – *Molto vivace*.

Sonatin bölümleri arasında kontrast/zıtlıkla birlikte esas ana fikri açıklamaktalar. Sonatı bir bütün olarak kavramaya yardım eden orta ağır bölümün baştan ve sondan iki hızlı ve aynı Ana mi minör tonunda bölümlerle çerçevesidir. Sonat piyano repertuarının tanınmış eserlerinden biridir..

Birinci bölüm: *Presto* temposunda *sonat allegro* formunda yazılmış. Diğer bölümlerden farklı olarak müziğinde dinamik, gerginlik hissedilmektedir. Sağ elin partisinde galant stilini destekleyen legato **çalınır** ve derin artiküle isteyen motifler geçer. Sol elin partisı çok heyecanlı, endişeli çalınır. Mi minör akor seslerinin dramatik karakter taşıması hissedilir. Bu ölçülerin zor yönü iki elin partilerinde doğru karakteri yakalamaktır. Bu bölümde dengeyi ve doğru

ifadeyi yakalamak için her elin partisini ayrıca detaylı çalışma ister. Sol elin üç sesli partisinin akışını *staccato* çalmak gerekir.

ÖRNEK



Ana ve yardımcı temalar arasında virtüöz karakter taşıyan canlı bağlayıcı bir köprü vardır. Sol elin partisinde 14.ölçüde oktavları ayrıca çalışmak gerekir. Burada sol elin 1.ve 5. parmakları tuşlara yakın tutulmalı ve yönlendirici 1.parmak olmalıdır. Bağlayıcı köprü bölümünün görevi esas tondan yeni tona geçişi sağlamak ve yardımcı temanın yeni tonaliteye yönlendirilmesidir. 19.ölçüde ana melodinin imitasyonuna rastlamaktayız, sol el partisinde tonik çevirimlerle verilmektedir. Sağ elin partisinde de gizli imitasyonu duyabiliriz. 22.ölçü ve ilerisinde Alberti bass'larla çalınan eşlikte 5., 4., 3. parmakların gizli ezgisini bastırarak ve 1. parmağı hafif çalarak desenin ortaya çıkmasını sağlamak gerekir. Nota dokusuna dikkatli bakınca iki el arasında olan diyalogu görebiliriz. 27. ölçüde parmak düzenine dikkat ederek *unisson* ezgiyi çok net ve senkron çalmak gerekir. Melodiyi dinleyerek, ezgideki destek sesleri belirtmek doğru yorumu destekler. Bağlayıcı bölümün yardımcı temsil Sol major'a götürür.

ÖRNEK

19.ÖLÇÜ:



22.ÖLÇÜ:



27.ÖLÇÜ:



Yardımcı tema daha sakin karakterdedir, ama yine de hareketlilik ve devinim burada da vardır. Yüksek rejistr ve majör tonu temaya parlak, açık renk vermekte, dinamik işareti “p” ise yumuşaklık ister. Sağ elin partisinde üçlü ve altılı aralıklarla verilen ezgide sol elden farklı olarak çok pratik yaparak, legato’yu sağlamak ve üst sesi daha derin duyurarak çalmak gerekir. Pedal birinci vuruşa denk gelmelidir. 42.-44. ölçülerde sağ elin partisinde re notasının diğer notalarda daha hafif sesle çalınmalı.

Pedal olarak ilk vuruşta sol eldeki oktavla beraber uygun tını oluşur. Müzik phrase’ının tekrarlanarak çalınması bitiş havası yaratmakta. Bu son partidir ve exposition bölümü bitmektedir.

ÖRNEK



Gelişim kısmında ana temanın gelişimi amaçlanmıştır ve D7 ile la minörde başlar. Sık sık tonalite değişimi, modülasyonlar, dinamik renklerin değişimi bölümün heyecanlı, ileriye götüren bir karakterini yansıtmaktadır. Sol elin akor seslerinden oluşur, sağ el ile iyi ansambl sağlanarak, armoni değişimi dikkatlice duyulmalıdır. Gelişme bölümünün devinimi ana tona yönelik *dominant*'da bitmektedir. Haydn burada bu bitişi *puandorg* (*point d'orgue*) işareti ile belirlemiştir. Bu noktada pedal duraklamayı daha iyi destekler. Yorumsal ve icracı teknik yönler aynen *exposition*'daki gibi düşünülmelidir. 64.-67. ölçülerde sağ elin partisinde sol elin partisile birlikte oluşturduğu onlu aralık melodiyi daha ifadeli duyurmak gerekir. 67.-70. Ölçülerde *legato* 'lara çok dikkat edilmelidir. Gelişme kısmında sağ ve sol eller partileri değişimli geçmekte; lirik melodi sol ele geçer, *staccato* ise sağ ele.

ÖRNEK

64.-70. ÖLÇÜ:



92. ölçüde parmak düzenini doğru oturtmak gerekir.

ÖRNEK



Röprizin piyanistik problemleri baştaki bölümler ile aynı olduğu için detaylı çalışmayı tekrar ister.

İkinci bölüm:

Heyecanlı birinci bölümden sonra ikinci bölüm *Adagio* huzur ve sakinlik ister. Klavsen emprovizasyonunu anımsatan partide rahat parmak düzenine çok dikkat edilmelidir. Bir düşünce, hoş, iyi duygulara dayanan müziktir. İkinci bölüm Sol majör gamındadır. Ana tema çok hafif, acele etmeden ifade edilmelidir. Bölümün müziğinde özellikle karakter çok önemlidir. Ritim, nabız (özellikle 2., 4., 6., 8. ölçülerde) çok net olmalıdır.

ÖRNEK



30.ölçüde *piu adagio* temposu yavaş yavaş ağırlaşmalıdır. Çalışmayı cümle cümle yaparak, üst sesin şarkı söyler gibi ifadesini verme çok önemlidir. *Mezza voce* olan ölçüde terimin tam anlamıyla hafif çalınmalıdır. Uzun melodiyi takip etme, ileri doğru düşünme, uzun phrase'ları kesintisiz göstermek gerekir. 7. ölçüdeki *perdendosi*'de tamamen "piyano" ya inmek gerekir.

Üçüncü bölüm: ikinci bölümden sonra hız ve uçuşan müzik final bölümün özelliğidir. Esas temanın çok zarif, hareketli karakteri, net ritim

özellikleri vardır. Bir tür dans havası hissedilir. Varyasyon ve rondo sentezi oluşmuştur. Ana tema neşeli, coşkulu bir şarkı çık anımsatır. Hızlı tempo, dinamik piyano, ezginin tizlerdeki yüksek rejistrde gezinmesi, Alberti bassla eşliğinde, şeffaf nota dokusuyla müziğe hafiflik, uçuşarak akışını vermektedirler.

Yine de applikatür (parmak düzeni), artikülasyon ve ştrihler'e çok dikkat edilmelidir. *Staccato* işareti olan yerlerde belirlenmeli ve doğru uygulanmalıdır. Alberti bassların bütün teknik zorluklarına rağmen çok hafif, ama iyi artiküle ile çalınmalıdır. Her el ayrıca çok patik ve tekrarlarla, kalite ve nitelikle çalışılmalıdır. Alberti basslarda 3. ve 5. parmaklara dayanmak, 1. parmak ise hafif çalınmalıdır. Aynı zamanda Alberti bassları toplayıp akor şeklinde çalmanın faydası olabilir. Bu duruma örnek Czerny'nin op.299 Fa Majör etüdünü egzersiz olarak çalışmakta fayda olabilir.

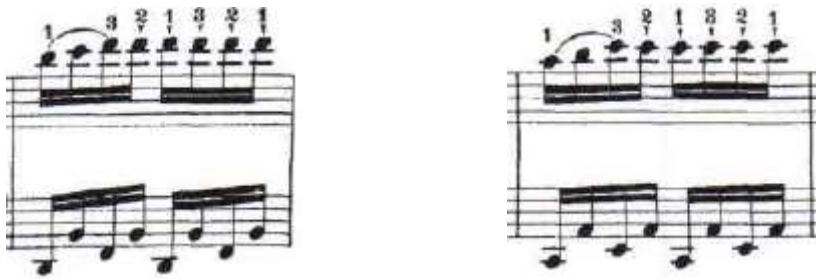
24. ve 25. Ölçülerdeki süslemeler ağır tempoda çalışılmalı, süslemeleri her zaman tekrar edilerek kalitesini yükseltmek olabilir.

ÖRNEK



127., 129. ölçülerde bir notayı sürekli tekrar etme/repetisyon tekniğine rastlamaktayız. Bir notayı sürekli tekrar etmekte o nota üzerinde hızlı parmak değişimi sağlanmalıdır. 127.ölçüde 1, 2, 3, 2, 3, 2, 3, 2, 3, 2 parmak numaraları, 129.ölçü ise 2, 3, 4, 3, 2, 4, 3, 2, parmaklar ile çalınması önerilir.

ÖRNEK



Pedal daha Şeffaf ve titiz yaklaŐım ister. Trillerde ise hangi seslerde baŐlanacađı konusunda biraz öğrencinin düzeyi ve kapasitesini göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Sonataın icrası ve yorumunda piyano ve forte'lerin kontrast/zıt değişimi yeterince belirgin olmalı. Aynı zamanda *crescendo* ve *diminuendo*'ları da ifade etmek gerekmektedir. Haydn zamanında bu iŐaretler notaya konulmamakta idi, ama phrase'ların, cümlelerin oluŐumunu/formalaŐmasını sağlamak için bu uygulamalar gereklidir.